

P R E S S M E D D E L A N D E

2001-03-12

Chefekonom Clas Olsson, tel 08-452 70 05, mobil 070-620 64 17

Karin Skilje, finanssektionen, tel 08-452 77 49

Maj-Lis Åkerlund, tf sektionschef, finanssektionen, tel 08-452 77 52

Snäva ekonomiska ramar svårt förena med behovet av att rekrytera personal

- **Snäva ekonomiska ramar under perioden 2001–2004**
- **Svårt att förena kravet på en kommunal ekonomi i balans med ordentliga löneökningar, om inte staten skjuter till mer pengar**
- **Risk för svåra rekryteringsproblem, särskilt i storstäderna**

Så kan Kommunförbundets beskrivning av kommunernas ekonomiska läge i mars 2001 samt prognos för framtida utveckling sammanfattas. Rapporten *Kommunernas ekonomiska läge – mars 2001* presenterades vid en presskonferens på måndagen.

– Den kommunala ekonomin kräver att regeringen gör ett vägval. En fortsatt ansvarsfull linje när det gäller kommunernas arbete med en ekonomi i balans skapar bättre förutsättningar för att tillgodose framtida behov hos barn och gamla av service och omsorg. Bra ekonomi men låga löner gynnar dock inte rekryteringen av välutbildad personal. Och de löner som kommunerna kan behöva betala kan de bara betala om de tillförs mer pengar, säger förbundsordförande Ilmar Reepalu i en kommentar till rapporten.

– Om regeringen genomför fler reformer som inte är fullt ut finansierade kommer det ytterligare att störa arbetet med att konsolidera kommunernas ekonomi. Och besvikna medborgare kommer med rätta att protestera mot försämrad kvalitet i verksamheterna. Det blir en omöjlig ekvation för kommunerna att klara alla de olika uppdragen.

Antalet heltidsanställda i kommunerna ökade bara med 2 100 personer under år 2000. Samtidigt minskade antalet deltidsanställda med 1 700. Denna marginella sysselsättningsökning förklaras till en del av att kommunerna lagt ut verksamhet på entreprenad.

Det finns stora förväntningar på de nya pengarna till skolan. Men en fördelning av pengarna per elev visar att det endast handlar om drygt 300 kr mer per elev år 2001 och under hela perioden fram till 2006 rör det sig om knappt 3 800 kr mer per elev.

Snäva ekonomiska ramar 2001–2004

Kommunernas intäkter förväntas öka med mellan 3,5 och 4 procent årligen den närmaste treårsperioden. Samtidigt ökar behoven i äldreomsorgen och en demografisk framskrivning av dess behov skulle innebära ett ökat resursbehov på 9,5 miljarder kr.

Informationsdirektör Laila Edholm, Tfn 08-452 79 03, Mobil 070-542 47 25

Besöksadress Hornsgatan 20, 118 82 STOCKHOLM

Tfn 08-452 71 00, Fax 08-462 95 29, E-post sk@.svekom.se

Kommunförbundet räknar med en årlig volymökning på ca 0,5 procent för den sammantagna kommunala verksamheten. År 2002 är det maxtaxan i barnomsorgen som leder till att verksamheten ökar.

Preliminära siffror visar att 60 procent av kommunerna klarar balanskravet med minst ett nollresultat. 40 procent av kommunerna har ännu inte nått upp till miniminivån och hade underskott år 2000.

Varför går det inte bättre för kommunerna när det går så bra för Sverige?

Under de senaste 3–4 åren har den svenska ekonomin uppvisat en mycket positiv utveckling. Trots denna positiva utveckling i ekonomin i stort har förbättringarna i de kommunala verksamheterna varit små. Den prognos som Kommunförbundet gjort för de kommande åren tyder på en liknande utveckling. Varför går det inte bättre för kommunerna när det går så bra för Sverige?

En viktig förklaring är att kommunernas kostnader till stor del består av löner till personalen. När tillväxten i ekonomin är hög, stiger lönerna i snabb takt. Det leder till att kommunernas skatteinkomster ökar i snabb takt. Men samtidigt ökar kommunernas lönekostnader ungefär lika mycket. Man kan därför inte räkna med att en hög ekonomiska tillväxt ska återspeglas i en lika positiv utveckling i kommunerna. Oavsett om tillväxten är en, tre eller fem procent så skapas inte något utrymme för att låta den kommunala verksamheten växa, så länge tillväxten huvudsakligen slår igenom i löneökningar. Det är bara den del av tillväxten som beror på att sysselsättningen ökar som skapar ett utrymme för att låta den kommunala verksamheten växa. När sysselsättningen ökar så växer kommunernas skatteinkomster, utan att kostnaderna ökar i motsvarande mån.

Problem att rekrytera

En enkät som 218 av de 289 kommunerna svarat på visar att rekryteringsläget är mycket bekymmersamt. Drygt 30 procent av kommunerna bedömer att man kan tvingas sänka kvaliteten eller servicenivån i verksamheten och det rör kommuner där en femtedel av landets befolkning bor. Drygt 70 procent av kommunerna anger brist/stor brist på grundskollärare. 60 procent bedömer att det råder brist/stor brist på undersköterskor, vårdare och skötare. Läget är något bättre för förskollärare. Men i Stockholms län är bristen påtaglig. Förutom i detta län råder också stor brist på grundskollärare åk 4–9 i Södermanlands, Kalmar, Örebro och Gävleborgs län.

Kommunerna försöker framför allt lösa de akuta problemen genom att anställa personal, vars utbildning inte motsvarar kraven, öka oövertidsuttaget eller i nödfall anlita bemanningsföretag. Det sistnämnda är dock mest vanligt i storstäderna.

Om kommunerna lyckas omvandla deltidstjänster och även timvikarierna till heltidstjänster så innebär det 9000 nya årsarbetare.

– Att lägga om arbetstider och scheman behöver vi göra tillsammans med personalen. Men snabb övergång från deltid till heltid kostar några miljarder kronor, pengar som inte alla kommuner har, säger Ilmar Reepalu. Kommunerna inser vad de måste göra men måste få tid på sig.